

Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi: Gelecekteki Zorluklar Social Work Education in Turkey: Future Challenges

Ozan SELCİK

Hacettepe Üniversitesi Doktora Öğrencisi, Ankara, Türkiye
ozan.selcik@gmail.com

Alındı: 20.04.2021 Kabul edildi: 01.05.2021 Yayınlandı: 29.06.2021

ÖZET

Amaç: Türkiye’de sosyal hizmet eğitimi 1959 yılından itibaren gelişmekte olup yüksek bir yaygınlaşma karakteri göstermektedir. O günkü adıyla Sosyal Hizmetler Akademisi 1965 yılında ilk mezunlarını vererek ilk diplomalı sosyal hizmet uzmanları bu alandaki yerlerini almışlardır. Türkiye’de sosyal hizmet eğitiminin başlamasında özellikle Birleşmiş Milletler Sosyal Gelişim Komisyonunun payı yadsınamaz derecede büyüktür. Dahası kendine özgü işlevinin ve eğitimsel gerekliliklerinin olduğunu vurgulaması sosyal hizmetin profesyonelleşme sürecinde en önemli kilometre taşlarından biri olmuştur. Bu gelişmeler ışığında Türkiye’de sosyal hizmet eğitimi bir ivme kazanmış fakat her gelişmekte olan ülkede olduğu gibi dış dinamiklerce yönlendirilmiştir. Ülkemizde sosyal hizmet eğitimi birçok zorlukla karşı karşıyadır. Sosyal hizmet eğitimi veren okulların nitelik ve nicelik açısından yetersiz olması, eğitimi verecek nitelikli insan gücünün yetersiz olması gibi sebepler bu zorluklara örnek gösterilebilir. Bu çalışmada, Türkiye’deki sosyal hizmet eğitiminin geçmişi hakkında kısa bir bilgi verilecek, güncel gelişmelere değinilecek ve gelecekteki zorluklar hakkında tartışma yapılacaktır. Sosyal hizmet eğitimi veren köklü yükseköğretim kurumlarında kalitesini artırırken ilgili bölümün yeni açıldığı kurumlarda durum tam tersine bir hal almaktadır. Şu bir gerçektir ki bu kurumlarda verilen eğitim içeriği mesleğin geleneksel refah alanlarında gelişimini teşvik etmiştir fakat aynı içeriğin küreselleşen dünyada yeni refah alanlarına da hitap etmesi gerekmektedir. Bu yüzden, akademisyenler, araştırmacılar ve uzmanlar toplumla birlikte hareket ederek sadece sosyal hizmet eğitiminin geliştirilmesine odaklanmayıp sosyal değişimler üzerine de çalışma yapmaları gerekmektedir. Önceliğimiz mutlaka yüksek kalitede eğitim sunmak ve elimizden gelenin en iyisini yapmak için akademisyenler ve uzmanlar için özgür bir ortamın inşa edilerek ortak bir paydada birleşmelerini sağlamak olmalıdır.

Anahtar Kelimeler:
Türkiye’de Sosyal
Hizmet Eğitimi; Eğitimin
Kalitesi; Eğitimin
Geleceği; Gelecekteki
Zorluklar

ABSTRACT

Social work education has developed in Turkey since 1959 and has a high prevalence character. The Academy of Social Services, as it was then called, gave its first graduates in 1965, and the first graduate social workers took their place in the field. The role of the United Nations Commission for Social Development in the early days of social work education in Turkey is undeniably great. Moreover, the emphasis on its unique function and educational requirements was one of the most important milestones in the professionalization process of social work. Against the background of these developments, social work education in Turkey has gained momentum, but as in any developing country, it is guided by external dynamics. Social work education in our country faces many challenges. The inadequate quality and quantity of schools that educate social work and the lack of qualified manpower for education can be cited as examples of these difficulties. In this study, a brief overview of the history of social work education in Turkey is given, current developments are mentioned, and future challenges are discussed. While the quality is increasing in the deep-rooted higher education institutions that provide social work education, the situation is reversed in the institutions where the relevant department has been newly opened. It is a fact that the educational content taught in these institutions has promoted the development of the profession in traditional welfare fields, but the same content should also address new welfare fields in the globalized world. Therefore, academics, researchers and experts must act together with society and not only focus on the development of social work education but also work towards societal changes. Our priority must be to ensure that academics and experts are united on a common ground by creating a free environment for providing quality education and doing our best.

Keywords

Social Work Education in Turkey, Quality Education, Future of Education, Future Challenges

Giriş

Sosyal hizmet, yaşlanma, insanların ekonomik durumları gibi sosyal değişimlerde büyük bir yaygınlaşma eğilimi göstererek kendisini evrensel bir karaktere bürümektedir. Sosyal hizmet eğitimi bugün dünyada 110.yılıni ülkemizde ise 54.yılıni kutlamaktadır. Bu süre zarfında sosyal hizmetin tanımı ve bakışı sürekli olarak değişmiş ve gelişmiştir.

Bugün ülkemizde 60 civarında üniversitede bölüm olarak açılan sosyal hizmet disiplini, 1961 yılından beri uzmanlarını yetiştirmektedir. Fakat açılan bu bölümlerin doktora eğitimini tamamlamış kalifiye akademisyen eksikliği, farklı disiplinlerde eğitim almış akademisyenlerin bu bölümlerde yer alması, lisansüstü eğitim veren üniversitelerin azlığı gibi bir çok sorunu olduğu açıktır. Dünyadaki bir çok ülkeden daha fazla nüfusa sahip ülkemizin sosyal sorunlarının çözülmesinde ve insani hizmetlerin geliştirilerek insanın yüksek yararının gerçekleştirilmesinde sosyal hizmet uzmanlarına ve bu alanda çalışmalar yürüten araştırmacı ile akademisyenlere büyük ihtiyaç olduğu ortadadır. Bu yüzden toplumda sosyal hizmetin önemli mesleklerden biri olarak içselleştirilmesi gerekmektedir.

Bir zamanlar fakir insanlar için gönüllü çalışma olarak nitelendirilen sosyal hizmet, daha sonra sosyal refah sektörü için insan gücü yetiştirme olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Birleşmiş Milletler Sosyal Gelişim Komisyonunun katkılarıyla sosyal hizmet küresel anlamda bir meslek olarak kabul görmüş ve kendine özgü karakteristiği ve eğitimsel gerekliliği olduğu vurgulanmıştır (Kut, 1983:4; Koşar ve Tufan, 1999:2; Özdemir, 1999:23; aktaran Karataş ve Erkan, 2002:113). Sosyal Hizmet tanımına göre temel bakış açısı sosyal değişim ve gelişim, sosyal güvenlik, sosyal devlet, sosyal refah, sosyal adalet ve insan haklarıdır. Tüm bu kavramlar, 2014 yılında IFSW tarafından kabul edilen tanımda belirtilen *insanın güçlendirilmesi ve özgürleştirilmesi*' ne atıfta bulunmaktadır.

Sosyal hizmet dış dinamikler tarafından yönlendirilmektedir (Karataş, 2002b). 20.yüzyılda açılan sosyal hizmet okulları insan hakları, sosyal refah, 1 ve 2. Dünya savaşları, Soğuk Savaş, teknolojik gelişmeler ve tabi ki küreselleşme gibi gelişmeler tarafından şekillenmiştir. Küresel dünyada pazar alanı, ekonomi, üretim, tüketim ve iletişim tamamen küresel hale gelmiştir. Bu da yerel kaynakları dışsal kaynaklara muhtaç hale getirmiştir. Asamoah ve arkadaşları (1997:392) bu durumu Clinton'ın 1993'teki açılış konuşmasındaki şu sözlerle tanımlamaktadır: Yurtiçi ile yabancı arasında keskin bir ayırım artık kalmamıştır. *'Dünya ekonomisi, dünya çevresi, dünya AIDS krizi ve dünya silahlanma yarışı – hepsi bizi*

etkilemektedir. Öte yandan ülkemizdeki sosyal hizmet müfredatı da Doğu Kentucky Sosyal Hizmet Okulu'nun müfredatından etkilenmiştir (Küçükkaraca, 2002): temel bilimler, sosyal hizmet etik ve değerleri, sosyal ve ekonomik adaletin gelişimi, sosyal refah politikası, sosyal hizmet araştırma ve uygulaması, vb. Kısaca denilebilir ki yeni ihtiyaçlar ve gelişmeler sosyal hizmet eğitimi o da müfredatı sürekli olarak etkilemektedir.

Bu çalışmada, sosyal hizmetin değeri ve gerekliliğini teşvik etmek amacıyla sosyal hizmet eğitiminin kısa bir tarihi, günümüzde yaşadığı sorunlar ile gelecekte karşılaşılması muhtemel zorluklar hakkında bilgi verilecektir.

Sosyal Hizmet Eğitiminin Kısa Tarihiçesi

19.yüzyılın sonlarına doğru sosyal hizmet, temel olarak Avrupa ile Amerika Birleşik Devletleri'nde fakirler için çare arayan gönüllülük karakterinde idi. Böylece sosyal hizmet eğitime ilişkin ilk aktiviteler başlamış oldu. 1890'larda İngiltere'de teorik ve pratik kurslar başlar, daha sonra 1898'de New York'ta yaz okulu açılır. Yaz okulunun ardından Şikago'da ilk sosyal hizmet okulu açılır: Hull House (1898). Sosyal hizmet reformistleri 1899'da Amsterdam'da Sosyal Hizmet Eğitim Enstitüsü'nü kurarlar (İyicil, 1963:8; Koşar ve Tufan, 1999:1-2; aktaran Karataş ve Erkan, 2002:112). Sosyal hizmet eğitimindeki bu gelişmeler kalifiye personel ihtiyacını ortaya çıkarır. Bu yüzden, bugünkü sosyal hizmet eğitiminin temelini bu gelişmelere dayandığı iddia edilmektedir (Sedky, 1961a: 26-27; aktaran Karataş ve Erkan, 2002:112).

1900'lerin başında Avrupa ve Amerika'da birçok sosyal hizmet okulu açılır. Bu eğilim, 1920'de Şili'de açılan okul ile birlikte Güney Amerika'ya; Hindistan'da açılan okullarla birlikte Asya kıtasına yayılır. Dünyada sayıları gittikçe artan okullarda müfredat ve uygulama farklılıkları da oluşmaya başlamıştır. Bu gelişme beraberinde müfredat ve uygulamaların denetlenmesini ve eğitim standartları oluşturulmasını getirmiştir. Kanada'da 2000 yılında Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği (IASSW) ve Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) ortak girişimiyle Minimum Evrensel Sosyal Hizmet Eğitimi ve Mesleki Eğitim Standartları kabul edilmiştir.

Türkiye'de tarihsel süreç incelendiğinde 1959 yılında çıkarılan 7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun uyarınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuştur. Sosyal Hizmetler Enstitüsü araştırma yapmak üzere, Sosyal Hizmetler Akademisi ise eğitim vermek üzere kurulmuştur. Bu akademi ülkemizdeki ilk sosyal hizmet eğitimi veren kuruluştur. 1961

yılında ise mülakatla seçilen eşit sayıda kız ve erkek öğrenci toplam 18 öğrenci ile eğitime başlanır ve 1965'te ilk mezunlar göreve hazır hale gelmiştir. İlk mezunların 13'ü asistan olarak akademide kalmıştır. 1963 yılında ise Türkiye'de verilen eğitimin uluslararasılaşması adına önemli olan IASSW'ya üye olunmuştur. 1967 yılına geldiğimizde Hacettepe Üniversitesi bünyesinde 26 öğrenciyle Sosyal Çalışma Bölümü açılmıştır. Bu bölümde ağırlıklı olarak toplum kalkınması yöntemi uygulanmıştır. Bunun sebebi o dönemde yaygın olan göç, gecekondulaşma gibi sorunlardır. 1982 yılında YÖK yasası ile Sosyal Hizmetler Akademisi ile Hacettepe Üniversitesi Sosyal Çalışma Bölümü birleştirildi ve 120 öğrencisiyle eğitim vermeye devam etmiştir. Öte yandan yüksek lisans ve doktora eğitimleri de başlamıştır. 1990'lı yıllarda yeniden kalkınma, işbirliği, topluma katılma, insan hakları, fırsat eşitliği, sorun odaklı yaklaşımlar yerine bütüncül ve geneli yaklaşım ile eğitim ve hizmetler sunulmaya başlanmıştır. 2002 yılında Ankara'da bulunan Başkent Üniversitesi'nde Sağlık Fakültesi bünyesinde Sosyal Hizmet Bölümü açılarak 71 öğrencisiyle eğitim vermeye başlamıştır. Başkent Üniversitesi, sosyal hizmet eğitimi veren ikinci, özel üniversite olarak ise ilk üniversitedir.

Günümüzde Sosyal Hizmet Eğitimi

Daha sonra sırasıyla Selçuk Üniversitesi (Konya), Sakarya Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Yalova Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesiyle birlikte 2010 yılında 10 üniversitede sosyal hizmet lisans eğitimi vermeye devam edilmiştir. 2011 yılında yaşanan bir ilk ile Atatürk Üniversitesi (Erzurum) Açıköğretim Fakültesinde, 2015-2016 akademik yılı itibariyle Anadolu Üniversitesi (Eskişehir) Açıköğretim Fakültesinde uzaktan Sosyal Hizmet lisans eğitimi vermeye başlanmıştır (Bkz. Ek 2). Atatürk Üniversitesi'nde 2000'den fazla öğrenci uzaktan Sosyal Hizmet eğitimi almaktadır. Anadolu Üniversite ile ilgili verilere henüz ulaşamamıştır. 2010 yılından 2015 yılına geldiğimizde okul sayısı %600 artış göstermiş 73 üniversite bünyesinde 76 Sosyal Hizmet Bölümü (Bkz. Ek 1) açıldığını görüyoruz. 2015-2016 akademik yılında yaklaşık 32 üniversitede sosyal hizmet eğitimi verilmekte ve toplam 2400 kontenjan bulunmaktadır. Geride kalan üniversitelerde henüz öğrenci alınmaya başlanmamıştır.

Lisans eğitiminin yan ısıra 14 yüksek lisans (Bkz. Ek 3) ve 7 doktora (Bkz. Ek 4) eğitimi veren üniversite mevcuttur. Bu programlardan yaklaşık 680 yüksek lisans, 115 doktora öğrencisi mezun olmuştur. Öte yandan 2014-2015 akademik yılı itibariyle 2178 yüksek

lisans ve 166 doktora öğrencisi sosyal hizmet eğitimi almaktadır (YÖK, 2015). Öte yandan, 2014-2015 akademik yılı itibarıyla Türkiye’de mezun sosyal hizmet uzmanı sayısı 5000 civarındadır. Yüksek lisans mezunu 678; doktora mezunu ise 112’dir. 2014-2015 akademik yılı itibarıyla 14301 lisans (YÖK, sosyal hizmet ve danışmanlık bölümünü de bu sayı kapsamında değerlendirmiştir. Fakat sosyal hizmet bölümü için lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenci sayısının 8000 civarı olduğu değerlendirilmektedir), 2178 yüksek lisans ve 166 doktora öğrencisi sosyal hizmet eğitimi almaktadır (YÖK, 2015).

Gelecekte Sosyal Hizmet Eğitimi Bekleyen Zorluklar

Sosyal hizmetin karakteri, dönemin şartlarına göre değişim ve gelişim göstermektedir. Buna paralel olarak IFSW 2014 yılında sosyal hizmetin tanımını güncellemiştir. Buna göre de çağdaş sosyal hizmetin değerleri, bilgi temeli ve uygulama metodolojisi güncellenmiştir. Gelecekte sosyal hizmet eğitimi dinamik karakterde olmaya ve evrimleşmeye devam edeceği apaçık bir gerçektir.

Değişen çevrede toplumsal baskılar sosyal hizmet disiplini ve eğitimini şekillendirmeye devam edecektir. Bu konuda, Shera ve Bogo (2001:198) sosyal hizmet eğitimi etkileyebilecek faktörleri ortaya koymaktadır:

1. *Devletin mali kemer sıkma politikaları*
2. *Eğitim finansmanındaki kesintiler*
3. *Devlet etkisine etkin bir şekilde yanıt vermede toplum üzerinde artan baskılar*
4. *İnsani hizmet sunumu ve yönetiminin her yönüyle hesap verilebilirliğine yönelik talepler*
5. *Bilgi teknolojilerindeki değişiklikler*
6. *Demografik değişimler*

Devletlerde sosyal yardımlara ayrılan payın oranı sunulan hizmetlerin kapsamını belirlemektedir. Ülkemizde son dönemde sosyal yardımlara ayrılan pay (ASPB 2015 ilgili bütçesi=16 milyar TL) sosyal hizmet kurumlarının hizmetlerini arttırmıştır. Bu faktörler sosyal hizmet uzmanlarına olan ihtiyacı da arttırmaktadır. Peki sosyal refah sistemi Türkiye’de 10 ya da 20 yıl sonra nerede olacaktır? Kaç tane sosyal hizmet uzmanına ihtiyaç olacaktır? Eğitim veren akademisyenlerin güncel sorunlara odaklanarak mı yoksa gelecek ihtiyaçlarına göre mi rol almalıdır? Hiç kuşkusuz ki üniversitelerin yeni bilgi üretiminde, geleceğin uzmanlarının bilgi donanımını sağlamasında büyük bir misyonu vardır. Bu noktada eğitim ve araştırma açısından uygulanacak akademik model büyük önem arz etmektedir. Shera ve Bogo’nun (2001:199) da belirttiği gibi üniversiteler bilgi ve beceriyi gerçek dünya ortamına adapte etmek için hazırlıklı olmaları gereklidir; eğitim

programlarının sosyal hizmet uygulayıcıları, öğrenciler, alan akademisyenleri ve sosyal kurum yöneticileri arasında ilişkiyi sürdürmeleri gereklidir. Bu ilişki müfredatın etkililiği konusunda değerlendirme yapma imkanı sunacaktır. Diğer taraftan, bütüncül bir çerçeveye sunmak amaçlanmamakla birlikte sosyal hizmet eğitimi etkileyebilecek diğer etmenler şu başlıklar altında listelenebilir:

- *Küreselleşme*
- *Toplumsal değerler,*
- *Politik sistemler,*
- *Bölgesel farklılıklar,*
- *Politika değişiklikleri*
- *Sosyal yardımlar*
- *Sosyal hizmet eğitimi veren okulların nitelik açısından yetersiz olması,*
- *Eğitimi verecek nitelikli insangücünün yetersiz olması,*
- *Bölümlerin üniversitelerin farklı fakülteler altında kurulması,*
- *Önlisans programlarının varlığı,*
- *Müfredatla ilgili sorunlar,*
- *Lisansüstü programların sınırlılığı*
- *Alt uzmanlık alanlarının mevcut olmaması*
- *Sosyal hizmet eğitimi veren bölümlerde dağınık ve kontrolsüz büyümesi*
- *Değişen toplum ve sosyal problemler bağlamında, alınan eğitim ile değişen sosyal hizmet uzmanının mesleki çalışma alanı arasındaki öncelik farklılıkları*

Hartman'a (1990) göre sosyal hizmet eğitimi şekillendiren 4 ana bileşen vardır: toplum, akademi, meslek ve öğrenciler. Sosyal hizmet okullarının bu bağlamda akademik ve mesleki becerileri birbirine entegre etmede önemli misyon üstlenmelidir. Bu şekilde yetiştirilecek uzmanlar uygulama bilgisi geliştirmede sorumluluk alarak toplumun ve sosyal hizmetin ihtiyaçlarına katkı sağlayabileceklerdir.

21.yüzyıl dünyasında, küreselleşme ve zengin ile fakir arasındaki uçurum genişlemesi (Annan, 2001:8) karşısında sosyal hizmetin bütüncül bakış açısıyla çevresiyle etkileşimde bulunan insanın karmaşıklığına odaklanması çok önemlidir. Bu yüzden sosyal hizmet uzmanları farklı ekonomik gelişim katmanlarındaki toplumları etkileyen küresel değişikliklerin farkında olmalıdır. Sosyal hizmet uzmanı, birey, aile ve küçük gruplarla klinik müdahalelerden toplum temelli müdahalelere, politika uygulaması, sosyal adalet gibi birçok metodolojiyi içeren sosyal hizmetin güncel konu ve problemlere yapacağı önemli katkı konusunda kendilerini devamlı olarak geliştirmelidir.

Daha önceden de bahsedildiği üzere, sosyal hizmet uygulaması ve eğitimi hızla değişen sosyal ve ekonomik değişimlerden etkilenmektedir (Shera, 2001:197). Bu değişimleri anlamada ve analiz etmede sosyal hizmet okullarının büyük bir sorumluluğu

bulunmaktadır. Sosyal hizmetin dinamik yapısından dolayı akademik programların yeni bilgi ve yaklaşımlara cevap verebilen yapıda olması önemlidir.

Toplumsal değerler, politik sistemler, bölgesel farklılıklar, politika değişiklikleri ve sosyal yardımlar gibi bir çok faktörün doğrudan ya da dolaylı olarak sosyal hizmet eğitimi üzerinde etkisi bulunmaktadır.

Sosyal hizmet eğitimi veren okulların kapasitesini arttırmak ve eğitimin kalitesini arttırmak için öncelikle sorunların belirli başlıklar altında ortaya konması gerekmektedir. Bu konuda Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 2009 yılında gerçekleştirilen Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminde İhtiyaçlar – Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayında önemli tespitler yapılmıştır. İlgili çalıştay raporuna göre sosyal hizmet eğitimindeki en temel sorunlar, sosyal hizmet eğitimi veren okulların nitelik ve nicelik açısından yetersiz olması, eğitimi verecek nitelikli insangücünün yetersiz olması, bölümlerin üniversitelerin farklı fakülteler altında kurulması, önlisans programlarının varlığı, müfredatla ilgili sorunlar, lisansüstü programların sınırlılığı ve alt uzmanlık alanlarının mevcut olmamasıdır.

Diğer taraftan, sosyal hizmet eğitimi veren bölümlerde dağınık ve kontrolsüz büyüme vardır. Ülkemizde 2015 yılı itibarıyla farklı fakülteler bünyesinde 54 devlet ve 19 vakıf olmak üzere 73 üniversitede sosyal hizmet lisans eğitimi verilmektedir (YÖK, 2015). Bu bölümlerin yaklaşık %70'i (57) son 5 yılda açılmıştır. Yukarıda bahsedilen okulların kapasitesi ve eğitimin kalitesinin artırılması konusundaki en önemli çözüm olarak Türkiye Sosyal Hizmet Okulları Birliği'nin kurulması olarak gösterilmektedir. Bu kurumun varlığı, sosyal hizmet bölümlerinin gelecekte 'tabela bölüm' haline gelmemesi konusunda atılacak en büyük adımlardan birisidir.

Öneriler ve Sonuç

Çoğu bilim insanlarının da belirttiği gibi sosyal hizmet küresel bir disiplindir ve temelini disiplinin birleştirici rolü üstlenen sosyal adalet ve insan hakları oluşturmaktadır. Bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de eğitimi Genelci Yaklaşım bakış açısıyla verilmektedir. Küreselleşen dünyada eğitim alan öğrencilerin sürdürülebilir gelişimleri için çapraz beceriler de edinmesi gerekmektedir. Müfredatın da yerel farklılıklara göre adapte edilerek ortaya çıkan yeni marjinal gruplara yönelik özel bilgi ve uygulama teknikleri de içermesi gerekmektedir. IASSW ve IFSW tarafından 2004 yılında genel kurulda Sosyal Hizmet Küresel Eğitim ve Mesleki Eğitim Standartları kabul edilmiştir. Bu genel kurulun ilk çıktısı eğitim için küresel standartlar ortaya koymak olmuştur. Buna göre, sosyal hizmet eğitimi

veren okulun temel amacı sosyal hizmetin etik ilke ve değerlerini yansıtmak olmalıdır (IFSW, 2004:4).

Bunun yanısıra sosyal hizmet eğitimi yerel farklılıkları da gözetmelidir. Yerel bilgi demek 'sosyal hizmetin özellikle gelişmekte olan ülkelerde ekonomik ve kültürel gerçeklere uygun olarak şekillendirilmesinin önemini' (Hare, 2004:415) ortaya koymaktadır. Cossom'a (1993:3; aktaran Gray ve Fook, 2004:626) göre gelişmekte olan ülkelerde sosyal hizmet kendisini yerleşik varsayımlardan ve kültürel önyargılardan sıyrılmalıdır. Bu yüzden, sosyal hizmet zorluklarla mücadele edebilmesi için eğitimin yerelleştirilmesi ihtiyacı vardır (Brigham, 1982; Campfen, 1988; Hammoud, 1988; Ife, 2000; Mandal, 1989; Midgley, 1981; Mupedziswa, 1997; Osei-Hwedie, 1995; Ow, 1991; Payne, 1990; Resnick, 1980; Rosenman, 1980; Shawkey, 1972; Tsang et al., 2000; Walton ve Abo El Nasr, 1988; aktaran Gray & Fook, 2004). Öte yandan sosyal hizmetin birleştirici unsurları olan güçlendirme, eşitlik, insan hakları ve sosyal adalet kavramları da çok önemli olmaktadır hatta tüm insanlık için bir gerekliliktir. Sonuç olarak sosyal hizmet eğitimi postmodern bir yaklaşımla küresel farkındalık ve yerel çözümlerle odağını dengelemelidir. Böylece yenilikçi bir bakış açısıyla gelecekte sosyal hizmet uzmanları yetiştirebilir ve eğitimde sürdürülebilir bir gelişim sağlanabilir. Çünkü herhangi bir standart sosyal hizmet uzmanı ile müracaatçısı arasında bir boşluğa sebep olabilir.

Not

Yazar tarafından herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yazar Hakkında

Ozan SELCİK. Doktora öğrencisi olarak

Kaynakça

- Annan, K. (2001) *We the Children: Meeting the Promises of the World Summit for Children*. New York: United Nations.
- Asamoah, Y., Healy, L. M. and Mayadas, N. (1997) 'Ending the International-Domestic Dichotomy: New Approaches to a Global Curriculum for the Millennium', *Journal of Social Work Education* 33(2): 389–401.
- Brigham, T. M. (1982) 'Social work education patterns in five developing countries: relevance of US Microsystems model', *Journal of Education for Social Work*, vol. 18, no. 2, pp. 68–75.
- Campfen, H. (1988) 'Forces shaping the new social work in Latin America', *Canadian Social Work Review*, vol. 5, pp. 9–27.
- Gray, M. & Fook, J. (2004) 'The Quest for a Universal Social Work: Some Issues and Implications', *Social Work Education* 23(5): 625–44.
- Hammoud, H. R. (1988) 'Social work education in developing countries: issues and problems in undergraduate curricula', *International Social Work*, vol. 31, no. 3, pp. 195–210.
- Hare, I. (2004). *Defining Social Work for the 21st Century: The International Federation of Social Workers' Revised Definition of Social Work*. *International Social Work*, 47(3), s.407-424.
- Healy, L. (1995) 'Comparative and international overview', in *International Handbook on Social Work Education*, eds T. D. Watts, D. Elliott & N. Mayadas, Greenwood Press, Westport, CT, s. 421–440.
- Hartman, A. (1990) 'Education for Direct Practice', *Families in Society: The Journal of Contemporary Human Services* 71(1): 44–50.
- International Federation of Social Workers (IFSW) (2005) *Global Social Work Standards*. Geneva: International Federation of Social Workers. Available online at: www.ifsw.org (accessed 17 June 2015).

-
- İyicil, F. (1963). 'Sosyal Hizmet Okulları ve Öğrenci Seçme İş'i', *Sosyal Hizmet*, Vol.1(9), s.8-10.
- Karataş, K., and Erkan, G. (2002b). 'Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi'. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını, Vol.: 13(2).
- Koşar, N., Tufan, B. (1999). 'Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Tarihçesine Bir Bakış'. Prof.Dr. Sema Kut'a Armağan: Yaşam Boyu Sosyal Hizmet. Editors: Nesrin Koşar and Veli Duyan, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını. No.4.
- Kut, S. (1983). 'Sosyal Hizmet Eğitiminde 22 Yıl'. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi. Vol.1(1), s.1-12.
- Mandal, K. S. (1989) 'American influence on social work education in India and its impact', *International Social Work*, vol. 32, no. 4, pp. 303–309.
- Midgley, J. (1981) *Professional Imperialism: Social Work in the Third World*. London: Heinemann.
- Mupedziswa, R. (1992) 'Africa at the crossroads: major challenges for social work education and practice towards the year 2000', *Journal of Social Development in Africa*, vol. 7, no. 2, pp. 19–38.
- Osei-Hwedie, K. (1995) *A Search for Legitimate Social Development Education and Practice Models for Africa*, Edwin Mullen, Lewiston, NY.
- Ow, R. (1991) 'Implications of worldviews for social work education', *Asia and Pacific Journal of Social Work*, vol. 1, no. 1, pp. 48–58.
- Özdemir, U. (1999). 'Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi'. Prof.Dr. Sema Kut'a Armağan: Yaşam Boyu Sosyal Hizmet. Editors: Nesrin Koşar & Veli Duyan, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını. No.4.
- Payne, M. (1990) *Modern Social Work Theory: A Critical Introduction*, Macmillan Education Ltd, London.
- Resnick, R. P. (1980) 'Social work education in Latin America and the United States: a look to the future', *Journal of Social Work Education*, vol. 16, no. 1, pp. 104–111.
- Rosenman, L. S. (1980) 'Social work education in Australia: the impact of the American model', *Journal of Social Work Education*, vol. 16, no. 1, pp. 112–118.
- Shawkey, A. (1972) 'Social work education in Africa', *International Social Work*, vol. 15, no. 1, pp. 3–16.
- Shera, W. ve Bogo, M. (2001). *Social work education and practice Planning for the future*.

International Social Work, 44(2), 197-210.

- Tsang, A., Yan, M. ve Shera, W. (2000) 'Negotiating multiple agendas in international social work: the case of the China–Canada collaborative project', in 'Social Work and Globalisation', *Canadian Social Work Special Issue*, vol. 2, no. 1, pp. 147–161.
- Sasaki, A. (2010). Social Work Education in Japan: Future Challenges. *Social Work Education*, 29(8), 855-868.
- Sedky, M. (1961a). 'Sosyal Hizmet Eğitimi'. Translated by Günseli Kuntbay, *Sosyal Hizmet*, Vol.1(2), s.26-27.
- Walton, R. G. & Abo El Nasr, M. M. (1988) 'Indigenisation and authentization in terms of social work in Egypt', *International Social Work*, vol. 31, no. 2, pp. 135–144.
- Williams, J. (2009). M. Payne and GA Askeland (2008), *Globalization and International Social Work: Postmodern Change and Challenge*. London: Ashgate. *Journal of Social Policy*, 38(02), 375-377.
- Yükseköğretim Kurulu (2015). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. E.T. 24 Ekim 2015, <https://istatistik.yok.gov.tr> adresinden alındı.

Ekler

Ek 1. Sosyal Hizmet Eğitimi Verilen Lisans Programları

1.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Gerente Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
2.	Adıyaman Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
3.	Adnan Menderes Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
4.	Adnan Menderes Üniversitesi	Nazilli İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
5.	Akdeniz Üniversitesi	Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
6.	Anadolu Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
7.	Ankara Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
8.	Ardahan Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
9.	Artvin Çoruh Üniversitesi	Hopa İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
10.	Atatürk Üniversitesi	Oltu Beşeri Ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
11.	Bartın Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
12.	Başkent Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
13.	Batman Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
14.	Beykent Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
15.	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
16.	Bingöl Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
17.	Biruni Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
18.	Bitlis Eren Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
19.	Bozok Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
20.	Canik Başarı Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
21.	Celâl Bayar Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
22.	Cumhuriyet Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
23.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
24.	Çankırı Karatekin Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
25.	Dicle Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
26.	Düzce Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
27.	Erciyes Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
28.	Erzincan Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
29.	Fırat Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
30.	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Erbaa Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
31.	Gediz Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
32.	Gümüşhane Üniversitesi	Gümüşhane Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
33.	Hacettepe Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
34.	İstanbul Arel Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü

35.	İstanbul Aydın Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
36.	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
37.	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
38.	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
39.	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Siyasal Bilgiler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
40.	İstanbul Medipol Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
41.	İstanbul Medipol Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
42.	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
43.	İstanbul Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
44.	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
45.	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
46.	Kafkas Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
47.	K.maraş Sütçü İmam Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
48.	Karabük Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
49.	Karabük Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
50.	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
51.	Kastamonu Üniversitesi	Fazıl Boyner Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
52.	Kırıkkale Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
53.	Kırklareli Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
54.	Kocaeli Üniversitesi	Kocaeli Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
55.	Kto Karatay Üniversitesi	Sosyal Ve Beşeri Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
56.	Maltepe Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
57.	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
58.	Mersin Üniversitesi	İçel Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
59.	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
60.	Nişantaşı Üniversitesi	İktisadi, İdari Ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
61.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Samsun Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
62.	Ordu Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
63.	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
64.	Sakarya Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
65.	Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat Uygulamalı Bilimler YO	Sosyal Hizmet Bölümü

66.	Selçuk Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
67.	Siirt Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
68.	Sinop Üniversitesi	Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmet Bölümü
69.	Süleyman Demirel Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
70.	Trakya Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmetler Bölümü
71.	Turgut Özal Üniversitesi	Ankara Sağlık Yüksekokulu	Sosyal Hizmetler Bölümü
72.	Uşak Üniversitesi	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
73.	Üsküdar Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
74.	Yalova Üniversitesi	Yalova İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
75.	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü
76.	Zirve Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sosyal Hizmet Bölümü

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr> E.T. 06.11.2015

Ek 2. Sosyal Hizmet Eğitimi Verilen Açıköğretim Fakülteleri

1.	Sosyal Hizmet Bölümü	Atatürk Üniversitesi
2.	Sosyal Hizmet Bölümü	Anadolu Üniversitesi

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr> E.T. 06.11.2015

Ek 3. Sosyal Hizmet Eğitimi Verilen Yüksek Lisans Programları

1	Sosyal Hizmetler	Celal Bayar Üniversitesi
2	Sosyal Hizmetler	İstanbul Üniversitesi
3	Sosyal Hizmetler	Kocaeli Üniversitesi
4	Sosyal Hizmetler	Sakarya Üniversitesi
5	Sosyal Hizmetler	Selçuk Üniversitesi
6	Sosyal Hizmetler	Yalova Üniversitesi
7	Sosyal Hizmetler	Ankara Üniversitesi
8	Sosyal Hizmetler	Başkent Üniversitesi
9	Sosyal Hizmetler	Hacettepe Üniversitesi
10	Sosyal Hizmetler	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
11	Sosyal Hizmet	İstanbul Zaim Üniversitesi
12	Sosyal Hizmet	Bahçeşehir Üniversitesi
13	Sosyal Hizmet Yönetimi	Gümüşhane Üniversitesi
14	Sosyal Hizmet	Turgut Özal Üniversitesi

EK 4. Sosyal Hizmet Eğitimi Verilen Doktora Programları

1	Sosyal Hizmetler	Hacettepe Üniversitesi
2	Sosyal Hizmetler	Selçuk Üniversitesi
3	Sosyal Hizmetler	Ankara Üniversitesi
4	Sosyal Hizmetler	Adıyaman-Cumhuriyet Üni.
5	Sosyal Hizmet	İstanbul Zaim Üniversitesi
6	Sosyal Hizmet	Yalova Üniversitesi
7	Sosyal Hizmet (Klinik)	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi